gemeente Krimpenerwaard

RAADSVRAAG

Nr: SV21-005
Datum: 4 januari 2021
Vraag art. 38
Indiener: Ad Struijs, Pro Krimpenerwaard

Onderwerp: Bijstand

Toelichting:

Een vrouw met een bijstandsuitkering moet ruim € 7.000,-- terugbetalen, omdat haar moeder jarenlang boodschappen voor haar deed en die ook betaalde. De vrouw schond volgens de gemeente Wijdemeren de inlichtingenplicht door dit niet te melden. De gemeente berekende dat bedrag op basis van de zogeheten Nibudnorm voor dagelijkse boodschappen. Deze zaak lijkt niet op zichzelf te staan. Uit de tientallen reacties en persoonlijke verhalen die op sociale media worden gedeeld, blijkt dat meer mensen in de bijstand problemen hebben gehad met hun gemeente.

Amma Asante van de landelijke Cliëntenraad zei eerder vandaag: "Dit is maar één van de vele uitwassen die nu toevallig het nieuws haalt."

Een van die andere zaken is die van Monique (volledige naam bij redactie bekend). Ze werd net als de vrouw uit de gemeente Wijdemeren aangeklaagd voor fraude. Ze moest meer dan 5000 euro terugbetalen omdat haar kinderen 20 euro zakgeld per maand hadden gekregen van haar ex-man. "Volgens de gemeente waren dat inkomsten", zegt ze tegen de NOS.

Moniques kinderen wonen bij haar. Ze krijgt daarom 100 euro alimentatie per maand. "Dat bedrag was bij lange na niet genoeg. Het was voor mij een uitdaging om de kosten voor de kinderen te betalen. Voor een fiets, schoolreisjes, kleding, schoolspullen, een computer of een mobiele telefoon had ik geen geld. Voor die uitgaven waren mijn kinderen afhankelijk van mijn ex-man, die ook niet veel geld te besteden had."

Daarom kregen de kinderen vanaf het moment dat ze naar de middelbare school gingen 20 tot 30 euro zakgeld per maand van haar ex-man. "Dat zakgeld zag ik nooit als onderdeel van mijn inkomen." Het werd door de kinderen gebruikt voor bijvoorbeeld schoolspullen en kleding, maar ook voor snoep en een mobieltje.“

De brief met het terugbetaalverzoek kwam als donderslag bij heldere hemel.

Monique

Na een jaarlijkse controle van haar inkomsten ontving Monique in 2018 een brief van de gemeente: al het zakgeld moest worden terugbetaald. "Dat kwam als een donderslag bij een heldere hemel. Het voelde zo ontzettend onrechtvaardig. Zeker omdat de bijstandsconsulente duidelijk tegen mij zei dat ik fraude had gepleegd. Ze had echt totaal geen empathisch vermogen."

Vanaf dat gesprek kreeg Monique elke maand 100 euro minder bijstand. "Dat was financieel en emotioneel erg lastig." Uiteindelijk tekende ze bezwaar aan en werd ze in het gelijk gesteld.

Gemeenten onderzoeken regelmatig of iemand nog recht heeft op bijstand en het juiste uitkeringsbedrag ontvangt. Dat wordt bijvoorbeeld gedaan door te kijken naar gegevens van de bijstandsgerechtigde bij andere organisaties, zoals het UWV en de Belastingdienst. Ook kan er verder onderzoek worden gedaan als daar reden toe is: online of door een (on)aangekondigd bezoek.

Ook Ronald van Dorland werd verdacht van fraude - hij moest 65.000 euro terugbetalen. "Ik was een online hobby-dj en had een radiostudio in mijn huis. Ik verdiende daar niets mee, het kostte zelfs geld. Maar ze dachten wel dat ik eraan verdiende en opeens kreeg ik bericht dat ik gefraudeerd had. Ze hadden foto's van mijn radiostudio gemaakt met een drone of een telelens", vertelt Van Dorland in het NPO Radio 1-programma *Nieuws & Co.*

"Het was een hele grote inbreuk op mijn privacy", zegt de man uit Enschede. Van Dorland maakte bezwaar en werd uiteindelijk in het gelijk gesteld; hij hoefde de boete niet te betalen. Alleen had hij toen een nieuwe schuld. "Er was mij niet verteld dat ik opnieuw bijstand kon aanvragen, dus omdat ik geen inkomsten had al die maanden kwam ik weer in de schuld terecht. 14.000 euro. Ik moest mijn radio-spullen en erfstukken verkopen om boodschappen te kunnen betalen." Ook zijn moeder kon niet meer helpen; zij overleed in die periode.

Dat kwam allemaal hard aan. Van Dorlands gezondheid leed eronder, vertelt hij verder. "Ik ging veel roken, veel drinken, overal waar maar alcohol in zat. Ik at en sliep weinig." Ook nu heeft de Enschedeër er nog last van. "Het blijft me achtervolgen. Mentaal, fysiek, op alle manieren."

Op sociale media zijn ook reacties te lezen van mensen die de terugvordering bij de vrouw uit de gemeente Wijdemeren snappen. Volgens hen zijn er genoeg mensen die misbruik maken van de bijstandsuitkering en frauderen.

In 2019 heeft 7 procent van de bijstandsgerechtigden fraude gepleegd, ofwel de inlichtingenplicht overtreden. Dat blijkt uit cijfers van Divosa, een meetinstrument voor gemeenten. Hierbij is het aantal overtredingen in een jaar gedeeld door het aantal bijstandsuitkeringen.

Bij deze overtredingen gaat het om het verzwijgen van inkomsten, een onjuist woonadres doorgeven of een onjuiste opgave van het huishouden opgeven.

Pro Krimpenerwaard heeft hierover de volgende vragen:

1. Is het college ook van mening dat een dergelijk beleid (zoals het terugvorderen van zakgeld kinderen alsook boodschappen betaald voor moeder) compleet is doorgeschoten?
2. Is ook uw college van mening dat wij moeten staan voor een humaner beleid?
3. Moet ook in de gemeente Krimpenerwaard bijstand terug worden betaald na ontvangen van giften (zoals hier genoemd)?
4. Zo ja, bij hoeveel inwoners heeft de afgelopen 3 jaar een invordering(sverzoek) plaatsgevonden van ontvangen giften?
5. Wordt een soortgelijk beleid gevoerd voor inwoners die naar de voedselbank gaan?
6. Geeft de wet de gemeente enige vorm van beleidsvrijheid bij het terugvorderen van bijstand bij giften?
7. Zo ja, in welke mate?

Antwoord college:

1. Ja
2. Het college voert humaan beleid in de Kwaard: maatwerk, de individuele situatie beoordelen en doen wat nodig is.
3. Nee, kleine giften worden niet meegerekend bij het vermogen. Van terugvordering is sprake als er sprake is van schending van de inlichtingenplicht en er een mate van verwijtbaarheid kan worden vastgesteld.
4. Terugkijkend naar onze interne controle en bezwaarprocedure zijn we geen zaken tegen gekomen aangaande de schending van de inlichtingenplicht en kleine giften in natura van geringe aard die in mindering zijn gebracht op de uitkering. In het verleden is dit wel een keer voorgekomen, maar herzien in de bezwaarprocedure. Grote en structurele giften worden conform de uitvoeringsrichtlijn wel meegerekend bij het vermogen/inkomen.
5. Wat wordt bedoeld met soortgelijk beleid? Voedselpakketten van de voedselbank worden vrijgesteld en tellen niet mee met het vermogen/inkomen.

6. Het gaat om het terugvorderen als er sprake is van schending van de inlichtingenplicht. Daar is geen beleidsruimte. Wel is beleidsruimte (buitenwettelijke begunstigend beleid) als het gaat om het vrijstellen van giften en de hoogte daarvan.
7. Zie 6

Ondertekening college:
Burgemeester en wethouders van Krimpenerwaard,
de secretaris, de burgemeester,

J. Hennip mr. R.S. Cazemier